

Sanat Felsefesi (Estetik)

Da Vinci'nin Mona Lisa adlı tablosunun ne ifade ettiğini anlayabilir veya anlayamayabiliriz. Oysa Ağrı Dağı'nı veya Abant Gölü'nü anlamak ya da anlamamak gibi bir durum söz konusu olamaz. Bu ve benzeri doğa varlıkları çirkin veya güzel bulunabilir ama bir sanat yapıtı gibi anlaşılıp yorumlanmaları düşünülemez. Bir dağ görüntüsünden farklı olarak bir dağ resmi için her zaman “Bu resim şunu ifade ediyor” denilebilir. Çünkü sanat eserin bir konusu vardır ve bir anlam içerir.

Bu parçaya göre bir nesneyi sanat eseri yapan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir şeyin temsili olması
- B) Bir duygunun dışavurumu olması
- C) Sanat otoriteleri tarafından onaylanması
- D) İç dünya deneyimi yaşatması -2021 TYT

Beğeni yargısı, nesnenin varlığına yönelik öznel bir ilgi içermeyen, kişisel hoşlanma veya hoşlanmama duygusundan arınmış, sadece nesnenin niteliklerini merkeze alan bir yargıdır. Bu demektir ki, hiçbir karşılık gözetmeyen bir seyir, güzelliği görecektir. Güzellik nesnenin taşıdığı bir şeydir. Bu da beğeni yargılarında keyfilik olmadığı anlamına gelir. Hiçbir çıkar gözetmeyen, kavramsız bir beğeni yargısı apriori, genel geçer, zorunlu bir yargıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Güzellik nesneye içkindir.
- B) Zevkler ve renkler tartışılmaz.
- C) Estetik yargılar göreceli değildir.
- D) Güzellik öznel değil nesneldir.
- E) Güzel ile faydalı farklı şeylerdir. -2019 TYT

3. Umberto Eco sanat dilinin özelliği nedeniyle hiçbir sanat yapıtının gerçekte “kapalı” olamayacağını; her yapıtın belli bir görüşün ötesinde, sayısız olası “okuma” ya da “yorumlama”ya yatkınlık gösterdiğini söyler. Resimden şiire, müzikten yazına dek her sanat yapıtı, sayısız çoklukta tadıma açık bir nesnedir; kendi başına tükenmek bilmeyen bir deney kaynağıdır. Eğer bir sanat yapıtı, süjenin gözünde anlamlı olabiliyorsa, bu da aynı biçimde, onun daha önceki deneylerinden gelen ve sanat yapıtının sunmuş olduğu niteliklerle eriyip kaynaşabilen değerlerin ve anlamların varlığı sayesinde.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat yapıtının yetkinliği, temsil ettiği düşüncüyü yansıttığı oranda artar.
- B) Sanat yapıtının esas anlamı onu yaratan sanatçının zihnindedir.
- C) Sanat yapıtı daima kendisinde nesnel ve evrensel bir anlam taşır.
- D) Sanat yapıtının taşıdığı mesaj onu yaratan sanatçının imgeleminde gizlidir.
- E) Sanat yapıtının anlamı alımlayıcısıyla kurduğu bitimsiz bir ilişkide açığa çıkar. -2018 AYT

Biri size Eyfel Kulesi'nin güzel olup olmadığını sorduğunda, yalnızca durup bakılsın diye yapılmış bir şey veya işe yaramaz bir metal yığını olduğunu söyleyebilirsiniz. Fakat bunlar, sorulan sorunun cevabı değildir. Çünkü bir şeyin güzel olup olmadığı sorulduğunda, nesnenin bizde bir hoşlanma duygusu yaratıp yaratmadığı öğrenilmek istenir, yoksa nesnenin var olmasının gerekliliği değil.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Objenin estetik değerini onun yapılış amacı belirler.
- B) Estetik haz duygusunun kaynağı objenin nesnel varoluşudur.
- C) Bir nesneyi güzel yapan şey, o nesnenin biçimsel özellikleridir.

D) Doğadan esinlenerek yapılan nesneler beğeni yaratır.

E) **Beğeni, objeyi estetik nesne hâline getirir.** –2019 AYT

www.felsefeogretmeni.com